

DİYANET DERGİSİ

(DİNİ, İLMİ, AHLÂKİ, EDEBİ, MESLEKİ AYLİK DERGİ)

CİLT: XI — SAYI: 1

OCAK - ŞUBAT 1972

HAC (*)

Yazan: Abdülâziz ÇAVIŞ

Çeviren: Mehmet Âkif ERSOY

Din-i İslâm, istitâatı olanlara Mekke-i Mükerreme'ye Haccı emrediyor. Hac mükellef olan insana ömründe bir defa olmak üzere farzdır. Bir defadan maadası mecburî değildir. İslâm haccın zamanını da göstermiş ve öyle senenin rastgelen mevsiminde bu farızanın edâsına müsâade etmemiştir. Bu da cihanın her tarafından Mekke'ye gelecek müslümanların birbirleriyle buluşmaları, tanışmaları, müteakabil merhamet ve muhabbet hissiyle mütehassis olmaları içindir. Binâenaleyh içtimâî veçhesi itibariyle hac, müslümanları birbirine ısındıracak ve aralarındaki Cenâb-ı Hak tarafından mevzu, uhuvvet-i dîniyye rabitasını tahakkuk ettirecek vesâilin en muazzamıdır. Zâten, evvelce de söylemiştik. Müslümanlık öyle edyân-ı saire gibi insanları kardeşliğe davetle iktifa etmiş de bu gayeye eristirecek yolu göstermemiş değil, O, bilâkis bu rabitanın tahakkuk ve teyyüdü için muktezi bütün vasıtaları meşrû kılmış ki hac da bu cümledendir.

Hacılar Mekke'ye giderler ve ihram esnasında hepsi birden dikişli elbise-den soyunarak libasların en sâdesini giyerler ki bu da biri bele kuşanılan, diğeri de omuza atılan iki beyaz örtüden ibarettir. Arada sınıf, tabaka, renk farkı olmaksızın bütün hacılar bu sûretle hareket eder. Metbû' ile tâbî', eşraf ile âhâd, efendi ile hizmetkâr, âlim ile câhil, zengin ile fakir tamamıyla müsâvidir.

Haccın temin edeceği makasudun başlıcaları şunlardır:

1 — Demin de söylediğimiz gibi dünyânın dört köşesinden hac mevsiminde Mekke'ye gelen müslümanlar birbiri ile buluşup, tanışurlar.

2 — Bir zamanlar sanemlerle, heykellerle, hâsılı şirkin bütün tezahüratı ile dolan ve muhtelif ilâhlar namına günâgün âyinler icra edilen yerleri görürler de o vakit idrâk ederler ki Aleyhi's-salât-ü Ve's-selâm Efendimiz bu mübârek toprakları şirkin levsinden temizleninceye kadar ne muazzam, ne sürekli bir cihad açmış?! Dîn-i Tevhîd'e istikrar verebilmek için ne yaman sıkıntılara katlanmış! Bu uğurda kavminin yıllarca devam eden ezasına, cefasına nasıl göğüs germiş de azmi fütur görmemiş, himmeti zaafa uğramamış! Hâsılı harb ile, darp ile, sabır ile, sebat ile bütün düşmanlarına galebe çalmış da nihayet fitneler, şurişlerle ortadan kalkarak dîn-i İlâhî yeryüzünde istikrar bulmuş.

3 — Muhtelif kıtalardan gelen müslümanların aynı merkezde telâkkisinden bütün âlem-i İslâm için birçok fevaid istihsâl edilir.

4 — Hac eden adam o esnada mütenevvi' duâlar okumak, Allah rızâsı için kurbanlar kesmek, behemahal bir yığın sedâid-i sefere katlanmak, günahlardan

(*) Bu parça Abdülâziz Çavış'ın Mehmet Âkif tarafından Türkçeye çevrilmiş Anglikan Kilisesine cevap adlı eserinden iktibas edilmiştir. İstanbul: Evkaf İdemiyye Matbaası 1339-1341. S. 134-137.

temizlenerek, temayülât ve şehvât-ı sefileden uzak durarak göklerin, yerlerin Hâlık'ına teveccühte bulunmak; hâsılı mükellef olduğu bütün erkân ve âdâb-ı haccı yerine getirmek yüzünden tehzib-i ahlâkiye mazhar olur.

Haccın vücûbu için de birtakım şartlar var: Yol masrafına kudreti olacak. Gaybubeti müddetince evlât ve ıyâlini geçindirecek miktarda nafaka terkede-bilecek. Sıhhatı itibariyle seferden âciz bir halde bulunmayacak, hac yolunda tehlikeye yâhut bir düşmanlığa mâruz olmayacak ve gayr-i meşrû hiçbir vergi ödemek ızdırarını görmeyecek.

Hakikatta erkân ve âdâb-ı haccın hülâsası telbiyelerle, muhtelif duâlarla, niyâzlarla Allâh'a münâcattan ibarettir. Bu hususta Sünnet-i Muhammediye'nin bildirdiği me'sur birtakım duâlar var ki hacca giden adam bütün âyinler arasında meselâ ihrâma soyunurken, Mescid-i Harâm'a girerken ve oradan çıkarken, tavaf ederken, sa'y ederken, Cebel-i Arafat'ta vakfeye dururken bunları okur. Bu duâlardan biri de şudur:

"Ey derecâtı yükselten Allâh'ım! Ey bereketleri indiren, gökleri, yerleri yaratan Hâlık'ım! Sesler türlü türlü lisanlarla gürüldeyip Sana doğru yükseliyor, Senden hâcet diliyor. Benim dileğim de ehl-i dünyâ tarafından unutulduğum dâr-ı imtihanda Senin beni anmaklığındır. Yâ Rabbi! Sen benim sözümü işitiyorsun; yerimi görüyorsun; gizli, açık nem varsa biliyorsun. Hiçbir işim Senden saklı değil. Ben biçâreyim, fakirim, inâyet istiyorum, aman diliyorum, korkuyorum, günahlarımı i'tiraf ediyorum. Yâ Rabbi! Senden bir biçâre nasıl isterse ben de öyle istiyorum; zelil bir günahkâr Sana nasıl yalvarırsa ben de öyle yalvarıyorum. Huzûr-u azametinde boynunu bükmüş, Senin için gözlerinden yaşlar boşanan, Senin uğrunda bütün varlığını zelil eden, Senin için burnunu topraklara sürten bir kulun Sana nasıl duâ ederse ben de öyle ediyorum. Yâ Rabbi! Maâsiden dilim söylemez olmuş. Sana tevessül edecek bir amelim olmadığı gibi emelden başka şefiim de yok. Allâh'ım! Biliyorum ki, işlediğim günahlar yüzünden, ne huzûr-u azametinde mevkiim, ne de Senden özür dileyecek yüzüm kalmış. Lâkin Sen kerimlerin en kerimisin. İlâhi! Ben rahmetine yetişebilmek için ehil değilsem rahmetin bana yetişebilir. Çünkü Senin rahmetin her şeyi kucaklayacak derecelerde geniş. Ey yambaşında kendisinden istindat edilecek başka ilâh olmayan Allah! Ey üst tarafında diğer bir kurtulacak Hâlık tasavvur edilemeyen Hallâk! Ey yanına varılacak veziri, itma' edilecek perdedârı bulunmayan mâlikî'l-mülk! Ey dilekler çoğaldıkça ihsânı, keremi çoğalan, hâcetler arttıkça in'âmı, fazlı artan Allah! Yâ Rabbi! Her kafilenin câizesi olur; her ziyâretçiye ikram edilir, her isteyene atıyye verilir; ümitle gelene sevap ihsan olunur; nâmütenâhî cûdundan talepte bulunanlara mükkâfat, rahmet isteyenlere rahmet, Seni dileyenlere kurb, Sana tevessül edenlere mağfiret raygân buyrulur. Bizler Senin Beyt-i Harâm'ına geldik; şu büyük meşâirin karşısında durduk; şu mübârek makâmatta hazır bulunduk. Ümidimiz nezd-i ehadiyyetindeki lûtuf ve inâyetten nasip almaktır. Yâ Rabbi! Ümidimizi boşa çıkarma."¹

(1) İhyayı ulûm. cüz: I, sahife 181.